

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вступ до мовознавства

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки

бакалавра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності

035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації

035.041 германські мови та літератури (переклад включно),

(шифр і назва спеціалізації)

перша – англійська

освітньо-професійної програми **«Філологія (германські мови та літератури**

(назва освітньо-професійної програми)

(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2018

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Вусик Г. Л., доцент кафедри української мови та славістики, кандидат філологічних наук,
доцент

Обговорено та рекомендовано вченою радою факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету 01.09.2018 р., протокол №01.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська.

Предметом навчальної дисципліни є мова як засіб людського спілкування, загальні особливості мов.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до германського мовознавства, теоретична фонетика англійської мови, теоретична граматики англійської мови, історія англійської мови, лексикологія англійської мови, стилістика англійської мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Вступ до мовознавства» – опанування лінгвістичної теоретичної бази, набуття студентами знань щодо основних загальнолінгвістичних проблем, формування цілісних уявлень про лінгвальну діяльність, мову і мовлення.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Вступ до мовознавства» є допомогти студентам опанувати основні поняття і методи науки про мову, отримати уявлення про мовознавство як систему наукового знання про мову в складі філології та передбачає розгляд методології мовознавства як гуманітарної науки, основних напрямів і перспектив фундаментальних і прикладних досліджень мови.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набутти таких компетентностей та продемонструвати результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в філологічній галузі, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавства та літературознавства, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК 08. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях. СК 01. Здатність використовувати досягнення сучасної філологічної науки в практичній діяльності, усвідомлювати поділ знань на мовознавчу та літературознавчу складові, враховуючи специфіку кожного напрямку. СК 02. Здатність розуміти лінгвістику як науку, що вивчає структуру і функціонування мови, володіти знаннями з усіх галузей мовознавства. СК 09. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики	ПРН 03. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку мови, що вивчається, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності. ПРН 05. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її у професійній діяльності. ПРН 09. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності. ПРН 13. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування. ПРН 15. Здатний учитися впродовж життя

аналізу тексту. СК 10. Здатність ефективно використовувати у професійній діяльності довідкову літературу, різнотипні словники, електронні бази даних.	і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.
---	--

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Мовознавство як наукова дисципліна. Специфіка науки про мову. Предмет, об'єкт і завдання курсу «Вступ до мовознавства». Виникнення мовознавчої науки. Основні етапи лінгвістичних досліджень. Загальне і часткове мовознавство. Теоретичне та прикладне мовознавство. Зв'язок мовознавства з іншими науками. Характеристика методів мовознавства.

Тема 2. Мова і мислення. Мислення (міркування): визначення й особливості. Діяльність і мислення. Структура мислення. Правильні та неправильні міркування. Поняття про логічну помилку. Логічна форма міркування. Види мислення. Типи мислення. Роль внутрішнього мовлення у мисленні людей. О. О. Потебня. Співвідношення мови і мислення.

Тема 3. Мова як знакова система. Семіотика – наука про знаки. Поняття про знак. Види мовних і позамовних знаків. Структура знакового процесу. Виміри і рівні знакового процесу; закономірності розвитку письма.

Тема 4. Походження і розвиток мови. Доісторичний стан мови. Лінгвістична палеонтологія. Причини інтересу вчених щодо спроби простежити походження мови. Найважливіші гіпотези про походження мови. Закономірності розвитку мов. Мова як засіб міжнаціонального спілкування. Штучні міжнародні мови.

Тема 5. Класифікація мов світу. Принципи класифікації мов світу. Генеалогічна класифікація мов. Морфологічна (типологічна) класифікація мов.

Тема 6. Походження письма. Основні етапи розвитку письма. Предметне письмо. Піктографічне письмо. Ідеографічне письмо. Фонографічне (звукове) письмо. Виникнення й розвиток письма у східних слов'ян. Історія української писемності. Графіка. Принципи орфографії. Технічний спосіб документування. Цифри та комп'ютерні системи запису як специфічні види писемності. Кодування інформації та класифікація знаків.

Тема 7. Структурно-системний характер мови. Позиції фонем, фонологічна система мови, її змінний характер, фонетичні зміни та фонетичні закони. Лексичне значення. Слово і поняття. Проблема класифікації слів: за значенням; за сферою вживання; за стилістичною диференціацією; з погляду активного й пасивного вживання. Слово в лексико-семантичному полі: синоніми, антоніми, омоніми й пароніми.

3. Рекомендована література

Основна

1. Вусик Г. Л. Вступ до мовознавства. Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. 358 с.
2. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства. Київ: Вища школа, 2006. 143 с.
3. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ-Одеса: Вища школа, 2006. 210 с.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2004. 295 с.

Допоміжна

1. Булаховський Л. А. Питання походження української мови. Київ: Рад. школа, 1956. 450 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: «Пульсари», 2004. 398 с.
3. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови: посібник. 2002. 283 с.

4. Донець Л. С., Мацько Л. І. Вступ до мовознавства: практикум. Київ: Вища школа, 1989. 198 с.
5. Кодухов В. И. Введение в языкознание. Москва: Просвещение, 1979. 410с.
6. Левицький Ю. М. Мови світу. Львів, 1988. 440 с.
7. Мазуркевич Л. В. Вступ до мовознавства. Київ: Вид-во НАУ, 2002. 40 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ www.bdpu.org/library
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info>
4. Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>
5. Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>
6. Wikipedia. <http://www.wikipedia.org>

4. Методи навчання: інтерактивні методи навчання (робота в малих групах, метод проблемного викладу матеріалу), робота з художнім текстом, метод бесіди.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

6. Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64	задовільно		D (задовільно)
50-57			E (достатньо)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)